



การประชุมเวทีข้าวไทย ปี 2563

เรื่อง “อนาคตข้าว-อนาคตไทย”

แนบ 1

วันศุกร์ที่ 18 ธันวาคม 2563 เวลา 08.00-12.15 น.
ณ ห้องประชุมสุธรรม อารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร

หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกและเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีชีวภาพ และนวัตกรรมต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่คุณค่าของข้าวไทยทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างการผลิต การแปรรูป และการค้าข้าว จนอาจกล่าวได้ว่าฐานเศรษฐกิจข้าวไทยกำลังเปลี่ยนแปลงสู่ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล (หรือ Digital Economy)

ในด้านการผลิต เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและความสามารถในการแข่งขันของชาวนาไทย เช่น เทคโนโลยีที่ใช้เก็บข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นการเก็บข้อมูลจากเซนเซอร์ที่วัดสภาพดินและค่าต่าง ๆ ในแปลง การเก็บข้อมูลจากกล้องที่ติดกับโดรน หรือการเก็บข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมที่สามารถนำมาใช้ระบุสภาพพื้นที่เพาะปลูก ชนิดพืช สถานะการเจริญเติบโต และปัญหาต่าง ๆ ได้ เทคโนโลยี Internet of Things (IoT) ที่เชื่อมโยงการทำงานของเครื่องวัดและอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟน ทำให้สามารถสั่งงาน เช่น รดน้ำและใส่ปุ๋ยตามเวลาและปริมาณที่กำหนดอย่างแม่นยำโดยไม่ต้องใช้คน และ Mobile Technology เช่น แอปพลิเคชันการพยากรณ์อากาศหรือการตรวจวินิจฉัยโรค เป็นต้น และเพื่อให้ชาวนาได้ใช้จริง เทคโนโลยีดิจิทัลเหล่านี้ต้องเข้าถึงชาวนาได้ง่าย เป็นที่เข้าใจใช้งานได้ง่าย และสามารถแก้ปัญหาให้แก่ชาวนาได้อย่างครบวงจร

ในด้านการค้า เทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการค้าขายมากขึ้น เกิดบริการทางการค้าและบริการแบบออนไลน์ ชาวนาสามารถจำหน่ายผลผลิตโดยตรงให้กับผู้บริโภคผ่านโซเชียลมีเดีย หรือผ่านแอปพลิเคชันตัวกลางที่เป็นร้านค้าออนไลน์ ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกได้ทั้งระบบการรับจ่ายเงินและบริการขนส่งสินค้า บริการเหล่านี้เอื้อให้ชาวนาที่ผลิตข้าวมูลค่าสูงหรือข้าวตลาดเฉพาะ สามารถเพิ่มการเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้เทคโนโลยีโซเชียลมีเดียยังช่วยในการเผยแพร่ความรู้และวัฒนธรรมเรื่องข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ข้าว และเสริมสร้างสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อีกด้วย ในอีกด้านหนึ่งชาวนาก็สามารถเข้าถึงสินค้าปัจจัยการผลิตผ่านบริการแบบออนไลน์ได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนั้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีชีวภาพ ยังช่วยให้เกิดการพัฒนสายพันธุ์ข้าวใหม่ ๆ ซึ่งนอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงและต้นทุนการผลิตโดยผ่านการพัฒนาคุณลักษณะของการทนแล้ง ทนน้ำท่วม และต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืชแล้ว ยังตอบโจทย์ของพันธุ์ข้าวที่ตลาดต้องการ ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ข้าวที่เพิ่มคุณค่าทางด้านโภชนาการ หรือที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการนำไปแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าในอุตสาหกรรมอื่น เช่น การเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหาร เวชสำอาง และยารักษาโรค อย่างไรก็ตามการคิดค้นพันธุ์ข้าวเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ นั้นอาจมีมาตรฐานหรือกระบวนการผลิตที่แตกต่างจากการผลิตข้าวตามปกติ ดังนั้นชาวนาที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าใหม่จำเป็นต้องพัฒนาตัวเองให้สอดคล้องกับระบบการผลิต การค้าและมาตรฐานสินค้าที่เปลี่ยนไปด้วย

นอกจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของฐานเทคโนโลยีแล้ว ภาคการผลิตข้าวยังประสบความท้าทายจากปัจจัยภายนอกหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงจากภัยแล้งและอุทกภัยที่มีความถี่และความรุนแรงมากขึ้น และภัยคุกคามจากโรคไวรัสโควิด19 และโรคระบาดใหม่ๆ ที่มีผลให้มนุษย์โลกต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิต ปัจจัยด้านแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มให้ความสนใจในด้านสุขภาพและคุณค่าโภชนาการมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ชาวนาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนชนิดและวิธีการผลิตและการค้าเพื่อตอบสนองทั้งความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ตลอดจนกระแสสังคมโลกของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการเห็นกระบวนการผลิตและการค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการลดปัญหาที่เกิดจากภาวะโลกร้อน

สำหรับความท้าทายจากภายในประเทศที่สำคัญต่อการผลิตข้าวของไทย คือ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ และต้นทุนทั้งของตัวชาวนาและต่อสังคมสูง อันเนื่องมาจากการขาดแคลนแรงงาน การขาดความรู้ทั้งในด้านการจัดการไร่นาและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย เช่น ใช้น้ำและปุ๋ยเกินความจำเป็น ปลุกข้าวหนาแน่นมากจนต้องใช้สารเคมีมากเกินไป เป็นต้น ปัญหาการเตรียมแปลงนาโดยการเผาตอซังที่นอกจากจะทำให้สูญเสียธาตุอาหาร เสียเงินค่าปุ๋ยมากขึ้นแล้ว ยังก่อปัญหาก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งปัญหาของขนาดการผลิตที่ไม่เหมาะสม ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวไทยสูง นอกจากนี้การขาดพันธุ์ข้าวที่ตรงกับความต้องการของตลาดก็สร้างปัญหาให้กับการค้าข้าวเพิ่มขึ้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทยอย่างเลี่ยงไม่ได้

มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ตระหนักถึงข้อประเด็นปัญหาทั้งจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในประเทศที่เกิดขึ้นกับข้าวและชาวนาไทยอยู่เนือง ๆ จึงได้จัดให้มีการประชุมเวทีข้าวไทยร่วมกับภาคีองค์กรพันธมิตรเป็นประจำทุกปี เพื่อนำข้อคิดเห็นและประเด็นปัญหาของข้าวและ

ชาวนาไทยจากเวทีสาธารณะ ที่ประกอบด้วยกลุ่มชาวนา องค์กรภาคธุรกิจเอกชน สถาบันการศึกษา และส่วนต่าง ๆ ของภาครัฐ มาประมวลและนำเสนอแก่ผู้กำหนดนโยบายได้รับทราบ สำหรับในปี 2563 มุลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และภาคีองค์กรพันธมิตร จะจัดการประชุมเวทีข้าวไทย ภายใต้หัวข้อ “อนาคตข้าว-อนาคตไทย” โดยมีประเด็นหัวข้อที่เป็นแนวทางในการหารือ 4 หัวข้อด้วยกัน ดังนี้

1. นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อข้าวและชาวนา
2. ข้าวเพื่อสุขภาพ
3. ข้าวในมิติของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)
4. ข้าวเพื่อการท่องเที่ยว (Rice-Tourism)

ประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับแต่ละหัวข้อ ประกอบด้วย

- ปัจจัยอะไรที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- ภาพในอนาคตที่เกิดขึ้นกับข้าวและชาวนาไทยจะเป็นไปในทิศทางใด
- จะสร้างความยั่งยืนของข้าวและชาวนาไทยได้อย่างไร

มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และภาคีองค์กรพันธมิตรคาดหวังว่าผลของการสัมมนา จะทำให้ได้ข้อคิดเห็นและผลสรุปอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอนาคตที่ดีให้กับข้าวและชาวนาไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นถึงสถานการณ์ข้าวและชาวนาไทยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงประเด็นข้อปัญหาและความท้าทาย
2. เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการกำหนดทิศทางและสร้างยุทธศาสตร์ข้าวและชาวนาไทย ภายใต้ฐานเศรษฐกิจใหม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาข้าวและชาวนาไทยที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถตอบสนองกับความเป็นพลวัตของทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่รวมทั้ง ตลาดการค้ายุคใหม่
3. เพื่อเป็นกำลังใจให้เยาวชนรุ่นใหม่สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์อนาคตข้าวไทยให้เป็นสากล

สถานที่และวันจัดการประชุม

วันศุกร์ที่ 18 ธันวาคม 2563 เวลา 08.00-12.15 น. ณ ห้องประชุมสุธรรม อารีกุล อาคาร
สารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร

เจ้าภาพร่วม

1. มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
4. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
5. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
6. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)
7. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
8. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
9. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
10. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
11. บริษัท ซี.พี. อินเทอร์เน็ต จำกัด



การประชุมเวทีข้าวไทย ปี 2563

เรื่อง “อนาคตข้าว-อนาคตไทย”

วันศุกร์ที่ 18 ธันวาคม 2563 เวลา 08.00 – 12.15 น.

ณ ห้องประชุมสุธรรม อารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพฯ

กำหนดการ

- 08.00 – 08.30 น. ลงทะเบียน บริการชา/กาแฟ และชมนิทรรศการ
- 08.30 – 08.45 น. พิธีเปิดการประชุม
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวต้อนรับ
 - เลขาธิการมูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กล่าวรายงาน
 - ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานพิธี กล่าวเปิดประชุม
- 08.45 – 09.40 น. การเสวนาเรื่อง “นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อข้าวและชาวนา”
ผู้ดำเนินรายการ : ดร.กัญญณัช ศรีธิัญญา
ผู้อภิปราย : ดร.อุกฤษ อุณหเลขกะ คุณเกศิณี แปลงสมบูรณ์ และ
ดร.ธนธรรศ สนธิระ
- 09.40 – 10.25 น. การเสวนาเรื่อง “ข้าวเพื่อสุขภาพ”
ผู้ดำเนินรายการ : ดร.เมธิณี ศรีวัฒนกุล
ผู้อภิปราย : รศ.ดร.รัชณี คงคาอุยฉาย และคุณสิทธา พรรณสมบูรณ์
- 10.25 – 11.10 น. การเสวนาเรื่อง “ข้าวในมิติของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)”
ผู้ดำเนินรายการ : ดร.วัลลภ มานะธิัญญา
ผู้อภิปราย : ดร.กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ คุณสีเมือง ศรีสมบัติ และ
คุณบรรพต มามาก
- 11.10 – 12.05 น. การเสวนาเรื่อง “ข้าวเพื่อการท่องเที่ยว (Rice-Tourism)”
ผู้ดำเนินรายการ : คุณวัชรี ชูรักษา
ผู้อภิปราย : คุณฉันทสัพฒน์ ธรรมธนจิตต์ คุณศิริวิมล กิตะพานิชย์ และ
คุณเสงี่ยม แสงวงลาภ
- 12.05 – 12.15 น. พิธีปิดการประชุม โดย อธิบดีกรมการข้าว
